

Declarar la independència

«Tot i que el referèndum sigui un pas endavant molt important com a mecanisme de legitimitat de la independència té febleses des del punt de vista dels sectors no independentistes que hi van participar»

Si el Parlament declara la independència, poden passar tres coses. La primera, que les institucions catalanes tinguin la capacitat per fer-la efectiva i retinguin, *de facto*, el control del territori. La segona, que les imatges de la repressió posterior, i la inestabilitat política que es generi afecti també els mercats financers i la prima de risc espanyola, i tot plegat acabi fent que algun actor internacional amb prou pes entri en escena per forçar una negociació. La tercera, que la repressió ferotge de l'estat aixafi les institucions catalanes, generi un enorme patiment en la societat catalana, i tanmateix cap actor amb capacitat real d'influència sobre l'estat vagi més enllà d'incloure dues línies genèriques de preocupació en una nota de premsa. Fa l'efecte que només és raonable, des del punt de vista català, fer-ho si hi ha raons molt fortes per pensar que es poden donar el primer o el segon escenari. En canvi, abocar el país al tercer escenari seria una greu irresponsabilitat.

Accelerar la independència

Circula la hipòtesi que la independència només pot materialitzar-se en una mena d'operació llampec, que no deixi gaire temps als altres actors per reaccionar i que aprofiti el moment i l'onada d'indignació que vivim. Però és una hipòtesi molt arriscada. La societat catalana, diria, encara està en estat de xoc i indignació generalitzada per la brutalitat de diumenge, i per l'escalada verbal i judicial a què ens han sotmès les principals institucions de l'estat des de llavors. El discurs del rei en fou el darrer exemple, que va glaçar la sang a bona part del país. Tot plegat és molt difícil de pair. Per això, potser precipitar les coses en pocs dies no és la millor idea. No hauríem de córrer el risc de desactivar la solidaritat que l'1-O ha generat entre sectors molt diversos i transversals de la nostra societat.

Potser seria més intel·ligent controlar els temps, avaluar bé què ens ha passat com a societat i tenir els elements per interpretar exactament què significa aquesta onada d'indignació, mobilització i solidaritat popular. La resposta ciutadana a la repressió, de magnitud inèdita fins i tot en una societat tant mobilitzada com la catalana, ens ha fet molt més forts i obre moltes portes per escapar, definitivament, de la cuirassa del règim del 78. Però cal no errar en la lectura del que vol dir, realment, això. Escoltar el crit del carrer i saber-lo interpretar, per no trobar-nos en fals. La meua hipòtesi és que la brutalitat de la resposta ha deslegitimada de manera molt profunda l'estat espanyol entre la societat catalana i que, possiblement, ha provocat un punt de no retorn en un segment clau d'aquesta societat, que ja no es podrà tornar a mirar les institucions espanyoles amb els mateixos ulls. Però això no els converteix necessàriament en partidaris i defensors actius d'una declaració d'independència immediata.

Legitimar la independència

El sobiranisme, majoritàriament, està convençut que el referèndum d'autodeterminació de diumenge és un mecanisme suficient per dotar de legitimitat la declaració d'independència. Té raons per estar-ne: el sí va guanyar una votació que es va fer en unes condicions molt difícils. I la llei de referèndum aprovada per majoria absoluta al Parlament feia aquesta previsió. Però fora del sobiranisme, aquesta idea no és gaire compartida. I això, sigui just o injust, és un problema real, perquè l'única fortalesa que pot compensar les febleses de les institucions catalanes és la

legitimitat democràtica indiscutible.

Tot i que el referèndum de diumenge sigui un pas endavant molt, molt important, com a mecanisme de legitimitació de la independència té febleses, especialment des del punt de vista dels sectors no independentistes que hi van participar. Això, encara que no ens agradi, és una dada de fet que no es pot obviar. Perquè fins i tot en la hipòtesi més optimista -que es pogués proclamar i fer efectiva la independència-, aquest dèficit de legitimitat suposaria un llast de partida de les institucions de la nova República. De la mateixa manera que l'estatus quo actual ja no pot mantenir-se per vies exclusivament democràtiques, perquè hi ha una part molt important de la societat catalana que ja no el reconeix com a legítim, la nova institucionalitat republicana patiria una gran feblesa si no hi ha una majoria molt àmplia que, independentment del sentit del seu vot, considera legítima la decisió inicial.

Acordar la independència

La societat catalana es mereix votar sobre la independència en pau i amb normalitat democràtica, i no de manera semi-clandestina. Ens mereixem fer-ho després d'una campanya en què el sí i el no confrontin arguments, com va passar a Escòcia. La brutal reacció de les institucions espanyoles, certament, fa molt improbable que això pugui arribar d'un acord amb l'estat. I, en tot cas, és clar que aquesta pilota ara està a la teulada de l'estat o de la política espanyola perquè des de Catalunya ja no es pot fer gran cosa més per facilitar un pacte d'aquesta naturalesa. Tret, és clar, de mantenir la mà estesa i el telèfon obert sempre. I repetir-ho molt.

Però, paradoxalment, la duresa de la reacció espanyola pot ser la clau de volta que aplaní el camí d'un acord procedimental intern a Catalunya, que vagi més enllà de la majoria que va aprovar la llei del referèndum de setembre. Amb tot el que ha passat, hi ha d'haver marge per un acord intern més ampli i robust que ens porti a un escenari de decisió pacífica en un termini curt de temps. És sorprenent que no haguem vist, aquests dies, una taula de partits catalans per coordinar la resposta al tancament repressiu espanyol. O si més, no, l'intent de convocar-la. Si aquesta via està bloquejada perquè els dirigents polítics que hi haurien de participar prefereixen seguir marejant la perdiu i especulant amb l'estatus quo, llavors potser els seus votants -que estan molt majoritàriament tan indignats com els independentistes- els passaran per sobre.

L'estat ha perdut els papers a Catalunya. Una majoria molt sòlida d'aquesta societat s'ha sentit agredida i difícilment recuperarà la confiança en les institucions espanyoles. La vertadera naturalesa del conflicte s'ha fet visible a ulls del món sencer. Però precisament per això ara és el moment de la intel·ligència i no de la precipitació.